

6. The state of internationalisation in Italy. URL: <https://www.eaie.org/blog/the-state-of-internationalisation-in-italy.html> (дата звернення: 17.03.2022).
7. Shanghai Academic Ranking of World Universities 2021. URL: <https://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2021> (дата звернення: 17.03.2022).
8. Про інтернаціоналізацію. URL: <https://naqa.gov.ua/2020/04/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E/> (дата звернення: 17.03.2022).

Ганна ПРОЦИК

*аспірантка,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
anya_protsik@ukr.net*

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЦІННІСНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Контроль, оцінювання, діагностика знань являються важливими структурними компонентами навчального процесу. Головна мета контролю, як дидактичного засобу для управління навчанням, є забезпечення ефективності формування у студентів знань, умінь та навичок, стимулювання навчальної діяльності та активності, формування потреби до самовдосконалення та самоосвіти. Для викладача оцінювання знань студентів являється показником ступеню відповідності умінь та навичок студентів цілям та завданням з певного предмета.

Окрім того, контроль знань студентів дає можливість викладачу визначити наскільки ефективними в навчальному процесі є обрані ним форми, методи та засоби навчання, з'ясувати глибину засвоєних знань з теми та готовність до сприймання нової інформації. Реформування системи освіти, яке відбувається безперервно, передбачає і певне переосмислення системи оцінювання знань. Якщо говоримо про студентоцентроване навчання та гуманність, відповідно до нового педагогічного віяння, де суб'єктом навчання є студент, то саме він у першу чергу має оцінювати перебіг та результативність засвоєння знань. У 21 ст. змінилась і сама мета оцінювання, адже якщо раніше оцінювання було показником успішності студента в опануванні певними знаннями, уміннями та навичками то зараз – виступає і певним інструментом навчання.

Розкриваючи тему контролю та оцінювання необхідним є вказати підтеми, дотичні до обраної: принципи оцінювання, функції оцінювання, завдання оцінювання, види оцінювання, вплив оцінювання, психолого-педагогічні аспекти оцінювання, умови ефективності контролю, роль викладача в системі оцінювання, традиційні та альтернативні методики контролю, помилки в оцінюванні, самооцінювання, методи оцінювання «вчора» і «сьогодні».

Однозначним є той факт, що оцінювання повинне здійснюватися з дотриманням певних вимог, структуровано, сплановано, відповідно до освітніх принципів. Дидакти вищої школи Алексюк А.М., Норман Е., Гронлунд та ін. виділяють такі принципи оцінювання: об'єктивність, систематичність і системність, відкритість (наочність), диференційованість, плановість [1, с. 12]. Важливим є розуміння функцій оцінювання, основними з яких є: навчальна, виховна, розвивальна, діагностико-коригуюча, функція стимулювання та мотивації, функція управління навчальним процесом [1, с. 33].

Традиційними педагогічними методами контролю є: усний контроль (метод запитань, сприяє розвитку вміння мислити, грамотно та логічно висловлювати думки); письмовий контроль (сприяє культурі писемного мовлення, самостійності студента, менш часозатратний відносно усного); графічний контроль (побудова студентами таблиць, схем, графіків, діаграм, що сприяє вмінню систематизувати інформацію, узагальнювати, мислити просторово); тестовий, програмований контроль; практичний контроль (практична діяльність студента, застосування теоретичних знань на практиці, адже практика відіграє спонукальну роль у процесі навчання).

Альтернативним методом оцінювання є модульно-рейтингова система оцінювання. Протягом навчального семестру знання студентів оцінюються через поточний контроль (робота студентів на колоквіумах, практичних, лабораторних, семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань); модульний контроль (оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу певного модуля); семестровий (підсумковий) контроль (проводиться у формі модульно-семестрового екзамену, диференційованого заліку чи заліку). Рейтингова система оцінювання активізує самостійну роботу студента, мотивує навчальну та пізнавальну діяльність, незалежне залікову чи екзаменаційну оцінку від вдалої чи невдалої відповіді студента, підвищує об'єктивність оцінювання, систематизує процес навчання, дає можливість викладачеві до індивідуалізації та диференціації підходів до навчання [3, с. 148]. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів студенту виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою (шкалою ECTS).

Щербак О.І. у своїй праці «Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень» [4, с. 20] порівнюючи методи оцінювання «вчора» і «сьогодні» пише про те, що двадцять років тому в основному оцінювали письмові роботи, усний виступ (біля дошки або з місця) та відповіді на екзаменах, а вчитель був єдиним джерелом не лише отримання, але й оцінювання знань. У сучасних ЗВО процедура оцінювання істотно змінилася, хоча і залишились тести, контрольні роботи та усні відповіді. Проте окрім зазначених методів оцінювання з'явилися нові – оцінка студентами один одного, в той час, як вчителі надають зворотний зв'язок (пропозиції та коментарі з приводу робіт); самооцінювання діяльності (рефлексія процесу навчання); «форми» з критеріями оцінювання (допомагають усвідомити та зрозуміти в подробицях і деталях передбачувані результати навчання та проєктної діяльності). Окрім цього, необхідно щоб вчитель оцінював також участь студента у навчальній діяльності, а саме – активність на заняттях, готовність до співпраці та відповідальності, дотримання правил обміну думками та інших норм поведінки на парі.

Для досягнення педагогічного очікуваного результату через оцінювання необхідно чітко сформулювати для студента короткострокові цілі навчання, оскільки короткострокові цілі мають більшу мотиваційну дію чим розуміння майбутньої далекої користі. Очікуване оцінювання стимулюватиме навчальну діяльність, мобілізуватиме на виконання навчальних завдань, що будуть оцінюватись. Вчасна зворотна інформація (feedback) підкаже, що потрібно доопрацювати, щоб ефективніше виконати наступні завдання [1, с. 23].

Суттєве значення має психологічна роль оцінки, психолого-педагогічний аспект в оцінюванні, оскільки оцінка виконує функцію стимулювання успішності для студента. Гуманістична педагогіка вимагає від викладача коректності та поваги до студента, уваги до його емоційної сфери, недопустимість грубості, агресії, особистої неприязні, некоректності незалежно від рівня знань студента.

До основних помилок при оцінюванні відносяться: помилка «великодушності» (завищування оцінок, поблажливість); помилка «контрасту» (коли організований студент контрастує з неорганізованим викладачем, і викладач як наслідок ставить такому студенту вищий бал); помилка «близькості» (полягає в тому що викладачу складно після високої оцінки ставити студенту «контрастну» низьку оцінку і він її завищує), помилка «ореолу» (пов'язана з упередженістю, позитивно оцінувати тих студентів до яких особисте ставлення викладача позитивне і навпаки) та ін. [1].

Науковець Кузьмінський А.І. [2, с. 416] говорячи про необхідність об'єктивності оцінювання знань студентів зауважує, що важливо щоб на

визначення нормативів оцінювання не впливали побічні чинники (вимоги ректоратів, деканатів щодо недопущення «відсіву» студентів, як наслідок заниження вимог і завищення оцінок, і як побічний ефект – підготовка некваліфікованих фахівців).

Отже, підсумовуючи тему контролю та оцінювання знань студентів зазначимо, що вони дійсно являються ціннісною складовою навчального процесу, адже покликані забезпечити ефективність формування знань умінь та навичок студентів, стимулювати та заохотити навчальну діяльність та навчальну самостійність. Викладач при оцінюванні, маючи на «озброєнні» як традиційні методи, так і альтернативні, повинен вдумливо і чітко підходити до їх вибору, бути принциповим, враховувати психолого-педагогічні аспекти, уникати помилок, поважати студента та його знання, стимулювати до росту та розвитку.

Оцінювання для викладача – це індикатор ступеня та якості засвоєння інформації студентами, а для студента оцінювання – це можливість резюмувати вивчене, тим самим створюючи підґрунтя для нового.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Канівець Т.М. Основи педагогічного оцінювання: [навчально-методичний посібник]. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. 102 с.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 486 с. (Вища освіта ХХІ століття)
3. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. К.: Вища шк., 2005. 239 с.
4. Щербак О. І., Софій Н. З., Бович Б. Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: Навчально-методичний посібник / За наук. ред. О. І. Щербак. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2014. 136 с.

Мирослава ВІННИЧУК

аспірантка,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

Тернопіль, Україна

vinnny26@elr.tnpu.edu.ua

ОСВІТНІЙ ДІАЛОГ ЯК МЕХАНІЗМ СТАНОВЛЕННЯ ЦІНІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ

У наш час високих технологій, надзвичайно швидкого інформаційного потоку відбуваються фундаментальні зміни у світосприйнятті та системі цінностей людей. Освіта – одна з найчутливіших до таких змін суспільна структура, бо є своєрідним мостом між мудрістю минулого і звершеннями майбутнього. У зв'язку з цим виникає необхідність врівноваження